

Чжао Бейбей

Образотворче мистецтво в китайській школі: контекст інтеграції

УДК 37:004

DOI <https://doi.org/10.24195/artstudies.2023-2.12>

Чжао Бейбей

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки

Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

ORCID: 0000-0002-9561-9935

У статті показано, що на нинішньому етапі цивілізаційного розвитку людство зіткнулося з низкою глобальних проблем і загроз, адекватна відповідь на які вимагає докорінних трансформацій, зокрема, нових способів мислення, дій, нових підходів до розв'язання проблем у глобальному вимірі. Насамперед мова йде про відмову від фрагментарної картини світу і переходу до нового цілісного, холістичного світогляду на засадах системного і гуманістичного підходів. Важливу роль у формуванні такого відкритого світобачення має відіграти «нове Просвітництво» – кардинально трансформована освіта. Доведено, що невід'ємною ланкою такої освіти має стати мистецтво і мистецька діяльність як інструменти формування актуальних для сьогодення особистісних якостей, властивостей, здатностей, soft skills. Ідея провідної освітньо-виховної ролі мистецтва, зокрема, образотворчого та мистецької діяльності наразі активно реалізується в системі обов'язкової освіти Китайської Народної Республіки. Освітня політика Китаю останніх років послідовно проводить лінію на інтеграцію змісту освіти в цілому та інтеграцію мистецької освіти на декількох рівнях: 1) інтеграція мистецьких курсів; 2) інтеграція мистецтва та інших навчальних дисциплін; 3) інтеграція мистецької, зокрема, образотворчої діяльності в класі та позакласні і позашкільній діяльності тощо. Дотримуючись вікових закономірностей фізіологічного та психологічного розвитку дітей, а також закономірностей мистецької педагогіки та педагогіки творчості, «Стандарти навчальних програм з мистецтва: обов'язкова освіта» КНР (2022) поетапно вводять обов'язкові навчальні курси мистецтва: музику, образотворче мистецтво, танці, драму (включаючи оперу), кіно та телебачення (включаючи цифрове медіа-мистецтво) як інтегровані мистецькі курси, а також інтегрують мистецтво до інших навчальних дисциплін з метою формування в молодих громадян цілісного світогляду, інноваційності, креативності.

Ключові слова: мистецька освіта, образотворче мистецтво, інтеграція, обов'язкова освіта.

Постановка проблеми. У 2015 р. ООН прийняла амбітний програмний документ «Перетворення нашого світу: Порядок денний у сфері сталого розвитку на період до 2030 року» (United Nations, 2015). Документом визначено 17 цілей сталого розвитку, які з 1 січня 2016 року є головними орієнтирами і дороговказами міжнародної спільноти на наступні 15 років. З-поміж інших, Порядок денний містить ціль 4: «Забезпечення всеосяжної [у деяких перекладах – інклюзивної Ч.Б.] та справедливої якісної освіти та заохочення можливості навчання протягом усього життя для всіх» (United Nations, 2015).

Рух на обраному світовим співтовариством шляху до забезпечення сталого розвитку потребує докорінних трансформацій, зокрема, нових способів мислення, дій, нових підходів до розв'язання проблем у глобальному вимірі, про що свідчить доповідь Римського клубу «Come on! Capitalism, short-termism, population and the destruction of the planet» (Weizsäcker & Wijkman, 2018) (далі – Доповідь), оприлюднена навесні 2018 року до піввікового ювілею організації. Свого часу Доповідь справила вибуховий ефект, адже проголосила про наявність нагальних небезпек сучасного світу, порятунок від яких вимагає кардинальних світоглядних змін. Глибоко аналізуючи названий документ, українська дослідниця Л. Горбунова звер-

нула увагу, що автори Доповіді вважають чи не основною причиною виникнення глобальних загроз домінуванням «редукціоністського мислення і фрагментацією знання» (Gorbunova, 2019, с. 60). Вихід же із системної кризи вбачається у «фундаментальній трансформації мислення, результатом якої має стати цілісний світогляд, цілісне бачення складності світу на основі системного підходу» (Gorbunova, 2019, с. 60). Отже, Л. Горбунова акцентує увагу на ключовій ролі в подоланні глобальних загроз «нового Просвітництва» – «фундаментальної трансформації мислення, результатом якої має стати цілісний світогляд (холізм) – гуманістичний, але вільний від антропоцентризму, відкритий для розвитку, але зосереджений на його збалансованості з метою піклування про майбутнє» (Gorbunova, 2019, с. 61).

Таким чином, саме життя, розвиток людської цивілізації в цілому поставили на порядок денний реформування освітніх систем і пошук шляхів формування в молодих поколінь цілісного гуманістичного відкритого світогляду.

Аналіз актуальних досліджень. Нинішній етап розвитку людської цивілізації називають етапом переходу до постіндустріального суспільства (Bell, 1973). За різними методологічними підставами різні дослідники характеризують такий тип суспільства як інформаційне (Bell, 1979; Masuda,

1981; Toffler, 1980), суспільство постмодерну (Bauman, 1992; Lyotard, 1979), суспільство ризику (Beck, 1999; Giddens, 1990), мережеве суспільство (Castells, 2000/2009; Kelly, 1998), суспільство знань (Stehr, 1994) тощо. Але так чи інакше, всі ці теорії, при всіх відмінностях і контрастах, доповнюють одна одну і наголошують на важливості кардинальних змін в освітній методології, теорії і практиці та зміщенні акцентів з розвитку в учнів суто раціонального світобачення на формування цілісного світосприйняття (UNESCO Office Bangkok and Regional Bureau for Education in Asia and the Pacific, 2002) із залученням багатого виховного потенціалу мистецтва.

Варто зазначити, що непересічну роль мистецтва, зокрема образотворчого, у формуванні актуальних для сьогодення особистісних якостей помітили і широко використовують не лише педагоги шкіл. Чимало фахівців по роботі з персоналом, бізнесменів, тренерів особистісного зростання високо оцінюють мистецький досвід як шлях набуття лідерських якостей (Acharya, 2021; Albrecht, 2018; "The benefits of social-emotional learning through the arts", 2018; Bonnici, 2023; McCann, 2016; Odinga-Svanteson & Galma, 2023; Springborg, 2010; "What business can learn from art", 2012 тощо).

В останні роки в науково-педагогічних пошуках чітко визначилася тенденція до інтеграції. Ми не ставимо за мету в межах статті робити аналіз підходів до трактування поняття інтеграції, тому обмежимося лише двома його визначеннями.

У контексті освіти для сталого розвитку О. Висоцька розглядає інтеграцію (від лат. *integrum* – ціле; лат. *integratio* – з'єднання) як «процес взаємного зближення, взаємопроникнення, об'єднання певних елементів (частин) у ціле та утворення між ними усталених взаємозв'язків; процес перетворення відносно самостійних і мало пов'язаних між собою об'єктів ... в єдину, цілісну систему, що характеризується узгодженістю та взаємозалежністю її частин на засадах загальних цілей, інтересів, принципів» (Висоцька, 2011, с. 29).

Особливо яскраво тенденція до інтеграції проявляється у сфері мистецької освіти. Говорячи про інтеграцію шкільних мистецьких навчальних дисциплін, Л. Масол виходить із дещо інших трактувань латинського поняття *integratio* – «відновлення», «поповнення» (від *integer* – «повний», «цілісний») і визначає інтеграцію як «стан внутрішньої цілісності, зв'язаності диференційованих частин і функцій системи, а також процес, що веде до такого стану. Інтеграція – утворення або відновлення цілісності, вища форма взаємодії, тому що вона передбачає не лише взаємовплив і взаємозв'язок, а й взаємопроникнення елементів, координацію їх дій» (Масол, 2019, с. 10).

В Україні рух запровадження інтеграції у шкільній мистецькій освіті по суті очолила Л. Масол

(2019; Masol, 2020). Утім, звісно, коло дослідників інтегрованого підходу в освіті надзвичайно широке, а проблематика їхніх розвідок не обмежується виключно інтеграцією в межах мистецької галузі. Як приклад назвемо практико орієнтовані напрацювання щодо інтеграції до освітнього процесу НУШ ідей сталого розвитку в цілому (Байдаченко, 2021), інтеграції у шкільній природничій освіті (Засєкіна, 2020), підготовки майбутніх учителів до інтегрованого навчання учнів (Поберецька, 2021), формування в учнів цілісної картини світу засобами інтегрованого навчання (Попова, 2021а), використання інноваційних засобів навчання на основі міждисциплінарної інтеграції (Попова, 2021б), внутрішньопредметної інтеграції на уроках мовознавчого циклу (Ціко, 2021), формування математичної компетентності на уроках літератури (Щербатюк, 2021) тощо.

Проте, в науково-педагогічних колах України немає ейфорії з приводу широкого розповсюдження практики інтегрованого підходу. Навпаки, лунають застереження щодо непродуманого й необґрунтованого його застосування і заклики глибоко дослідити дидактико-методологічні засади інтеграції (Стечкевич, 2022).

Достатньо швидко розвивається компаративний аспект досліджень теорії і практики інтегрованого навчання мистецтва. Як зазначає Л. Масол (2019), шестирічна початкова школа Бельгії ввела інтегроване навчання мистецтв, об'єднавши монопредметні блоки музики, малювання, танцю і драми. У Польщі в початкових класах запровадили не тільки інтегрований курс мистецтва на основі об'єднання музики й образотворчого мистецтва, але й встановлюють широку інтеграцію мистецтва з рідною мовою, природознавством і навіть фізичною культурою. У Сполучених Штатах Америки замість ізольованих мистецьких курсів діє інтегрована «естетична парасолька» (Масол, 2019, с. 8).

К. Юр'єва на основі аналізу нормативних документів, які регламентують функціонування освітньої галузі в КНР, виокремила широкомасштабну інтеграцію як сучасну тенденцію розвитку мистецької освіти (Юр'єва, 2021).

Утім, наразі залишається не достатньою мірою вивченим українськими педагогами-дослідниками досвід китайських учителів щодо інтеграції мистецької освіти в школах КНР, зокрема, використання освітньо-виховного потенціалу навчання образотворчого мистецтва. Хоча, китайській досвід у цій галузі, безумовно, вартий вивчення українською науково-педагогічною спільнотою хоча б з огляду на увагу, яку приділяє естетичному вихованню і мистецькій освіті китайська держава (Го, Чжан, Чжао & Юр'єва, 2020).

Мета статті: схарактеризувати місце мистецької освіти, зокрема навчання образотворчого мис-

тецтва, в системі формування базової грамотності як інструменту розвитку актуальних для сьогодення особистісних якостей і soft skills учнів шкіл КНР на засадах широкої інтеграції.

Методологія дослідження. В основу дослідження покладено метод вивчення літературних джерел: наукової, науково-методичної тощо літератури з проблем естетичного виховання, мистецької освіти як його ядра, навчання образотворчого мистецтва у закладах освіти різних рівнів, статей у наукових журналах педагогічної та мистецько-педагогічної тематики, джерел мережі Інтернет тощо. Ми широко аналізували відповідні українські, китайські та зарубіжні публікації, відбирали, узагальнювали та систематизували їх, знайомилися з численними психолого-педагогічними теоріями українських, китайських та зарубіжних вчених і педагогів-практиків щодо базової (у деяких перекладах – основної) грамотності та міждисциплінарного викладання образотворчого мистецтва в середній школі КНР. Проаналізовано також нормативну базу китайської системи освіти щодо відображення питань інтегрованого навчання образотворчого мистецтва, різноманітних підходів до його практичної реалізації.

Результати та їх обговорення. Навчальний план обов'язкової 9-річної освіти в Китайській Народній Республіці (певного аналогу базової загальної середньої освіти в Україні) визначає освітні цілі, зміст освіти та основні вимоги до навчання, втілює волю держави та відіграє ключову роль у вихованні моральності та цілісному формуванні людини. Оприлюднена у 2001 р. «Експериментальна програма формування навчальних планів загальної освіти» чітко зазначала: «Змініть структуру навчального плану, у якій надмірний акцент робиться на предметах, надто багато предметів або бракує інтеграції» та пропонувала «створення комплексних курсів» (Zhōnghuá rénmín gònghéguó jiàoyù bù [Ministry of Education of the People's Republic of China], 2001). Отже, можемо зробити висновок, що в новому тисячолітті китайська освіта взяла курс на глибоку інтеграцію змісту навчання і комплексний підхід до його структурування в навчальних дисциплінах.

У липні 2010 р. Міністерство освіти оприлюднило «Національний середньо- та довгостроковий план реформування та розвитку освіти (2010–2020 рр.)», який містив чіткіші положення щодо інтеграції навчальних програм. З точки зору інтеграції у навчальному плані, документ насамперед передбачає такі три вимоги: 1) уточнити та інтегрувати цілі навчального плану щодо кожної дисципліни, зосередити увагу на загальному розвитку учнів початкової та середньої школи і забезпечити їм стійку основу для їхнього майбутнього навчання упродовж усього життя, закласти міцну основу для розвитку і творчості; 2) школи мають встановлю-

вати комплексні курси. Наприклад, деякі школи мають розробляти комплексні мистецькі курси, які системно поєднують дві навчальні дисципліни: образотворче мистецтво та музику; 3) документ наголошує на міждисциплінарних методах навчання, які передбачають самостійне навчання, навчання у співпраці та навчання на основі досліджень (Xīnhuá shè [Xinhua News Agency], 2010).

Стандарти навчальних програм обов'язкової освіти, оприлюднені у 2011 р. (Zhōnghuá rénmín gònghéguó jiàoyù bù [Ministry of Education of the People's Republic of China], 2011), дотримувалися обраного раніше напряму реформування, втілювали передові освітні концепції та зробили позитивний внесок у підвищення якості обов'язкової освіти. Широка популяризація обов'язкової освіти змістила соціальний запит з «мати доступ до освіти» на «мати якісну освіту». Розробники стандартів закликають додатково уточнити «**чого** навчати, **як** навчати і **для чого** навчати».

У 2014 р. Міністерство освіти КНР у документі «Думки Міністерства освіти щодо всебічного поглиблення реформи навчальної програми та реалізації фундаментального завдання Ліде Шурен» вперше запропонувало концепцію «системи базової грамотності» (Zhōnghuá rénmín gònghéguó jiàoyù bù, 2014a). Зарубіжні дослідники іноді отожднюють Ліде Шурен з моральним вихованням. Проте, таке трактування не є повним. Свого часу ми зі співавторами вже аналізували названий документ Міністерства освіти КНР і, зокрема, дали своє визначення дискусійного поняття: «Ліде Шурен – суто китайський феномен, що передбачає цілісний, всебічний розвиток особистості з акцентом на моральному вихованні. Складник Ліде визначає пріоритет морального базису у структурі особистості, тоді як Шурен орієнтується на людину та має на меті розвиток людського потенціалу країни через розвиток кожної особистості» (Го та ін., 2020, с. 123).

Принагідно додамо, що саме поняття Ліде Шурен може до повної міри бути прийняте як синонім базової грамотності – цілісного розвитку особистості, наділеної властивостями та якостями, найбільш адекватними вимогам сучасного етапу суспільного розвитку.

З певною мірою умовності можна сказати, що Ліде Шурен / базова грамотність відповідає поняттю компетентності, унормованому п. 1.5 ст. 1 Закону України «Про освіту»: «компетентність – динамічна комбінація знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися, провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність» (Про освіту, 2017). Ба більше, базова грамотність може бути визначена як ключова або інтегральна життєва компетентність особи.

У вересні 2015 року стаття 8 «Думок Генерального офісу Державної ради щодо всебічного зміцнення та вдосконалення естетичного виховання в школах» (Guówúyuàn bàngōng tíng [Office of the State Council], 2015) зазначила, що необхідно «посилити проникнення та інтеграцію естетичного виховання». Розробники документа мали на меті активне дослідження та енергійне практичне залучення мистецьких ресурсів до різних дисциплін і соціально-практичної діяльності, пошук наявних прогресивних і розроблення нових ресурсів для викладання міждисциплінарних мистецьких курсів та інтеграцію естетичного виховання до практично всіх дисциплін навчального плану обов'язкової освіти. Метою такої інтеграції є розвиток засобами мистецтва та мистецької діяльності найкращих особистісних якостей дітей і молоді – того комплексу властивостей особисті, які зазвичай об'єднують поняттям soft skills.

Така підвищена увага Китайської держави до формування у громадян soft skills зумовлена необхідністю стимулювати інноваційність і креативність в усіх сферах життя суспільства, зокрема в науці, техніці, виробництві тощо, аби наблизити реалізацію амбітних планів стати до 2050 р. найбільшою економікою світу.

Не випадково чи не найважливішим інструментом розвитку в громадян таких важливих для випереджувального розвитку країни інноваційності й креативності, а також усього комплексу soft skills обрано мистецтво, з-поміж іншого, образотворче. Адже саме образотворча діяльність надає людині:

- Сміливість створювати нові, можливо, недовіряли речі.
- Відкритість до різних точок зору.
- Креативність, яка допомагає у вирішенні проблем.
- Уважність і здатність до концентрації на процесі.
- Цілеспрямованість у досягненні результату, подоланні перешкод, розв'язанні проблем.
- Зрештою, радість життя (Albrecht, 2018).

У сучасному світі наука і технології прогресують з кожним днем, стрімко популяризуються нові Інтернет медіа, спосіб життя, навчання і роботи людей постійно змінюються, середовище розвитку дітей і підлітків зазнає глибоких змін, а навчання талантів стикається з новими викликами. Навчальні програми обов'язкової освіти мають іти в ногу з часом, переглядатися та вдосконалюватися.

Сьогодні міждисциплінарність і комплексність стали важливими тенденціями розвитку освіти в Китайській Народній Республіці. На цьому, зокрема, наголошують «Стандарти навчальних програм з мистецтва» (далі – Стандарти), затверджені Міністерством освіти КНР у 2022 р. (Zhōngguó jiàoyù bù [Chinese Ministry of Education], 2022).

Дотримуючись орієнтації на інновації, Стандарти, з одного боку, успадковують успішний національний досвід побудови навчальних програм, з дру-

гого, – використовують передові міжнародні освітні концепції для подальшого поглиблення реформи навчальних програм. Стандарти посилюють комплексність і практичність навчальної програми, сприяють реформуванню способу навчання дітей і молоді, зосереджуються на розвитку базової грамотності учнів. Особливу увагу розробники документу приділяють врахуванню індивідуальних навчальних потреб учнів та диверсифікації змісту і методів навчальної діяльності з мистецьких дисциплін.

Стандарти визначають, що вивчення мистецьких курсів обов'язкової освіти сприяє досягненню учнями таких результатів навчання:

1. Здатність сприймати, відкривати, відчувати та цінувати красу мистецтва, природи, життя та суспільства, тобто здатність до естетичного сприйняття.

2. Здатність використовувати медіа, технології та унікальну художню мову для вираження та спілкування, виявляти багату уяву, образне мислення для створення творів мистецтва – здатність до художнього вираження.

3. Розвинене інноваційне мислення, активна участь у мистецькій діяльності, як-от творчість, перформанс, демонстрація, виробництво тощо, виявлення та вирішення проблем, здатність до творчої практики.

4. Розуміння глибокої культурної спадщини рідної країни, успадкування високої традиційної культури Китаю, культурна впевненість у собі та почуття спільності китайської нації.

5. Розуміння історії та культурних традицій різних регіонів, націй і країн, розуміння зв'язку між культурою та побудовою міжнародної спільноти зі спільним майбутнім для людства, а також повага, розуміння та толерантність до культурного різноманіття (Zhōngguó jiàoyù bù [Chinese Ministry of Education], 2022).

Дотримуючись вікових закономірностей фізіологічного та психологічного розвитку дітей, а також закономірностей мистецької педагогіки та педагогіки творчості, Стандарти вводять обов'язкові навчальні курси мистецтва поетапно: перший етап (1–2 клас) – це переважно синтетична мистецька діяльність, що забезпечує плавний перехід від комплексних мистецьких заходів дитячого садка до предметних курсів початкової школи; другий етап (3–7 класи) зосереджується на музиці (співи та інструментальна музика) та образотворчому мистецтві, органічно інтегрованих у споріднені мистецтва (наприклад, основи дизайну), і закладає основу для засвоєння учнями більш комплексних базових знань з мистецтва та набуття базових навичок; третій етап (8–9 класи) пропонує інтегрований курс мистецтва, що охоплює обов'язкові мистецькі курси: музику, образотворче мистецтво, танці, драму (включаючи оперу), кіно та телебачення (включаючи цифрове медіа-мистецтво). Організація мистецької діяльності в роки шкільного навчання дає змогу учням оволодіти 1–2 мистецькими спеціальностями, що забезпе-

чує плавний перехід до вищої освіти з її вимогами обов'язкового модульного навчання мистецтву для всіх спеціальностей без винятку.

Висновки. Мистецька освіта в сучасній китайській школі, зокрема навчання образотворчого мистецтва, наразі здійснюється на засадах інтеграції різних рівнів: 1) інтеграції мистецьких курсів; 2) інтеграції мистецтва та інших навчальних дисциплін; 3) інтеграції мистецької, зокрема, образотворчої діяльності в класі та позакласні і позашкільній діяльності тощо. Мистецтво і мистецька діяльність розглядаються як надзвичайно потужні інструменти формування базової грамотності особи – комплексу актуальних в сучасному суспільстві якостей, властивостей, здатностей особистості.

Перспективи подальших розвідок пов'язані з вивченням досвіду інтегрованої мистецької освіти в китайських закладах освіти і місця власне образотворчого мистецтва й образотворчої діяльності в забезпеченні базової грамотності молодого покоління громадян КНР.

ЛІТЕРАТУРА

Байдаченко, Т. (2021). 1.3. Інтеграція ідей сталого розвитку в освітній процес НУШ. У І. Ціко (Ред.), *Методичний путівник Нової української школи: Мовно-літературна освітня галузь* (с. 28–35). Краматорськ: Донецький облІППО, Відділ інформаційно-видавничої діяльності. URL: https://znayshov.com/News/Details/metodychni_putivnyku_nush

Висоцька, О. Є. (2011). *Освіта для сталого розвитку*. Дніпропетровськ: Роял Принт. URL: <https://bit.ly/3GidQIQ>

Го, Іцзян, Чжан, Хао, Чжао, Бейбей, & Юр'єва, К. (2020). Нормативна база сучасного естетичного виховання в Китаї. *Засоби навчальної та науково-дослідної роботи*, (55), 102–137. doi:10.34142/2312-1548.2020.55.08

Заскіна, Т. М. (2020). *Інтеграція в шкільній природничій освіті: Теорія і практика*. Київ: Педагогічна думка. URL: https://lib.iitta.gov.ua/729967/3/monografiya_integrachia.pdf

Масол, Л. М. (2019). *Нова українська школа: Методика навчання інтегрованого курсу "Мистецтво" у 1-2 класах на засадах компетентнісного підходу*. Київ: Генеза. URL: https://www.geneza.ua/sites/default/files/product-images/Metodyky/Masol_Mystetstvo_Metodyka.pdf

Поберецька, В. В. (2021). *Підготовка майбутніх учителів початкових класів у педагогічних коледжах до інтегрованого навчання учнів* (Дис. д-ра філософії в галузі педагогіки, Інститут вищої освіти НАПН України). URL: https://ihed.org.ua/wp-content/uploads/2021/12/Poberetska_V_2022_disertac.pdf

Попова, Т. (2021a). 2.1. Інтегроване навчання школярів як засіб формування цілісної наукової картини світу. У І. Ціко (Ред.), *Методичний путівник Нової української школи: Мовно-літературна освітня галузь* (с. 121–128). Краматорськ: Донецький облІППО, Відділ інформаційно-видавничої діяльності. URL: https://znayshov.com/News/Details/metodychni_putivnyku_nush

Попова, Т. (2021b). 3.4. Використання кроссенсів на уроках української мови та літератури. У І. Ціко (Ред.), *Методичний путівник Нової української школи: Мовно-літературна освітня галузь* (с. 176–187).

Краматорськ: Донецький облІППО, Відділ інформаційно-видавничої діяльності. URL: https://znayshov.com/News/Details/metodychni_putivnyku_nush

Про освіту, Закон України № 2145-VIII (2017) (Україна). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

Стечевич, О. О. (2022). Історико-теоретичний аспект функціонування інтегративних курсів у професійній освіті. У Л. В. Барановська & Л. І. Морська (Ред.), *Інноваційні освітні технології: Світовий і вітчизняний досвід використання в системі неперервної освіти* (с. 51–66). Біла Церква: ТОВ "Білоцерківдрук". URL: <https://dspace.nau.edu.ua/handle/NAU/56474>

Ціко, І. (2021). 2.2. Внутрішньопредметна інтеграція на уроках мов і літератур Нової української школи. У І. Ціко (Ред.), *Методичний путівник Нової української школи: Мовно-літературна освітня галузь* (с. 129–135). Краматорськ: Донецький облІППО, Відділ інформаційно-видавничої діяльності. URL: https://znayshov.com/News/Details/metodychni_putivnyku_nush

Щербатюк, В. (2021). 3.3. Методичні прийоми щодо формування математичної компетентності на уроках літератури. У І. Ціко (Ред.), *Методичний путівник Нової української школи: Мовно-літературна освітня галузь* (с. 172–175). Краматорськ: Донецький облІППО, Відділ інформаційно-видавничої діяльності. URL: https://znayshov.com/News/Details/metodychni_putivnyku_nush

Юр'єва, К. А. (2021). Сучасні тенденції розвитку мистецької освіти в Китаї. *Засоби навчальної та науково-дослідної роботи*, (56), 126–166. doi:10.34142/2312-1548.2021.56.08

Acharya, N. S. (2021, July, 14). Art's impact on leadership. URL: <https://www.thehindubusinessline.com/opinion/arts-impact-on-leadership/article35326893.ece>

Albrecht, G. (2018, January 5). Art and leadership – what does it have in common? – Albrecht & Partners. URL: <https://albrechtpartners.com/art-and-leadership/>

Bauman, Z. (1992). *Intimations of postmodernity*. London; New York: Routledge.

Beck, U. (1999). *World risk society*. Cambridge: Polity.

Bell, D. (1973). *The coming of post-industrial society. A venture in social forecasting*. New York: Basic Books.

Bell, D. (1979). The social framework of information society. У М. L. Dertouzos & J. Moses (Ред.), *The computer age: A twenty-year view* (с. 163–211). Cambridge: MIT Press.

Bonnici, F. (2023, October, 19). Leading into tomorrow: How leaders can navigate changes. URL: <https://www.weforum.org/agenda/2023/10/leading-through-disruption-skills-leaders-need-to-navigate-the-future/>

Castells, M. (2009). *The rise of the network society* (2-re вид.). Hoboken: Blackwell Publishing. (Оригінал опубліковано 2000 р.)

Giddens, A. (1990). *The consequences of modernity*. Cambridge: Polity.

Gorbunova, L. (2019). Education for sustainable development: Towards a concept and methodology. *Filosofiya Osvity. Philosophy of Education*, 24(1), 52–78. doi:10.31874/2309-1606-2019-24-1-52-78

Guówùyuàn bàngōng tīng [Office of the State Council]. (2015, 15 September). Guówùyuàn bàngōng tīng guānyú quánmiàn jiāqiáng hé gǎijìn xuéxiào měiyù gōngzuò de yìjiàn [Opinions of the General Office of the State Council on Comprehensively Strengthening

and Improving School Aesthetic Education]. URL: http://www.gov.cn/zhengce/content/2015-09/28/content_10196.htm

Kelly, K. (1998). *New rules for the new economy. Ten radical strategies for a connected world*. New York: Penguin Books.

Lyotard, J.-F. (1979). *La Condition postmoderne: Rapport sur le savoir*. Paris: Les Editions de Minuit.

Masol, L. (2020). Integration? Integration. integration... integration! (polycentric integration of the content of general art education). *Art and Education*, (1(95)), 20–27. doi:10.32405/2308-8885-2020-1-20-27

Masuda, Y. (1981). *The information society as post-industrial society*. Washington: World Future Society.

McCann, M. (2016, September 9). Developing artistic leadership. URL: <https://www.mcknights.com/blogs/guest-columns/developing-artistic-leadership/>

Odinga-Svanteson, C., & Galma, K. (2023, October, 23). 12 top leaders share how to achieve inclusive leadership. URL: <https://www.weforum.org/agenda/2023/10/redefining-leadership-embracing-inclusivity-and-accessibility/>

Springborg, C. (2010). Leadership as art – leaders coming to their senses. *Leadership*, 6(3), 243–258. doi:10.1177/1742715010368766

Stehr, N. (1994). *Knowledge societies*. London: Sage. The benefits of social-emotional learning through the arts. (2018, November, 30). URL: <https://artsintegration.com/2018/11/30/social-emotional-learning-benefits/>

Toffler, A. (1980). *The third wave*. New York: Bantam. UNESCO Office Bangkok and Regional Bureau for Education in Asia and the Pacific. (2002). *Learning to be: A holistic and integrated approach to values education for human development; core values and the valuing process for developing innovative practices for values education toward international understanding and a culture of peace*. Bangkok: UNESCO Asia and Pacific Regional Bureau for Education. URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000127914>

United Nations. (2015, October 21). Transforming our world: The 2030 agenda for sustainable development | department of economic and social affairs. URL: <https://sdgs.un.org/2030agenda>

Weizsäcker, E. U. v., & Wijkman, A. (2018). *Come on! Capitalism, short-termism, population and the destruction of the planet*. New York: Springer New York. doi:10.1007/978-1-4939-7419-1

What business can learn from art. (2012). URL: <https://executiveeducation.wharton.upenn.edu/thought-leadership/wharton-at-work/2012/09/business-learns-from-art/>

Xīnhuá shè [Xinhua News Agency]. (2010, 29 July). Guójiā zhōng cháng qī jiàoyù gǎigé hé fāzhǎn guīhuà gāngyào (2010–2020 nián) [National medium and long-term education reform and development plan outline (2010–2020)]. URL: http://www.gov.cn/jrzq/2010-07/29/content_1667143.htm

Zhōngguó jiàoyù bù [Chinese Ministry of Education]. (2022). *Yìshù kèchéng biāozhǔn: Yìwù jiàoyù* [Art curriculum standards: Compulsory education]. Beijing: Normal University Press. URL: <http://www.moe.gov.cn/srcsite/A26/s8001/202204/W020220420582364678888.pdf>

Zhōnghuá rénmin gònghéguó jiàoyù bù [Ministry of Education of the People's Republic of China]. (2014a). Jiàoyù bù guānyú quánmiàn shēnhuà kèchéng gǎigé luòshí lì dé shù rén gēnběn rènwù de yìjiàn [Opinions of the Ministry of Education on Comprehensively Deepening Curriculum Reform and Implementing the Fundamental Task of Lide Shuren].

Zhōnghuá rénmin gònghéguó jiàoyù bù [Ministry of Education of the People's Republic of China]. (2001, 8 Juny). Jīchǔ jiàoyù kèchéng gǎigé gāngyào (shìxíng) [Basic education curriculum reform outline (trial)]. URL: http://www.moe.gov.cn/srcsite/A26/jcj_kcjcggh/200106/t20010608_167343.html

Zhōnghuá rénmin gònghéguó jiàoyù bù [Ministry of Education of the People's Republic of China]. (2011, 28 December). Jiàoyù bù guānyú yìfā yìwù jiàoyù yǔwén dēng xuékē kèchéng biāozhǔn (2011 niánbǎn) de tōngzhī [Notice of the Ministry of Education on Issuing the Curriculum Standards for Compulsory Education Chinese and Other Subjects (2011 Edition)]. URL: http://www.moe.gov.cn/srcsite/A26/s8001/201112/t20111228_167340.html

Fine arts in a chinese school: the context of integration

Zhao Beibei

applicant of the third (educational-scientific) level of higher education by specialty 011 Educational, pedagogical sciences,

H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University
ORCID: 0000-0002-9561-9935

The article demonstrates that at the current stage of civilization development, humanity is facing a series of global problems and threats, the adequate response to which requires radical transformations, including new ways of thinking and acting, and new approaches to problem-solving on a global scale. Primarily, this involves abandoning a fragmented worldview and transitioning to a new holistic perspective based on systemic and humanistic approaches. The concept of "New Enlightenment," particularly through a radically transformed education, is crucial in shaping such an open worldview. It is argued that an integral part of such education should be art and artistic activities as instruments for cultivating contemporary personal qualities, traits, abilities, and soft skills. The leading educational role of art, especially visual and artistic activities, is actively implemented in the compulsory education system of the People's Republic of China. In recent years, China's education policy has consistently pursued the integration of educational content as a whole and the integration of arts education on several levels: 1) integration of art courses; 2) integration of art with other academic disciplines; 3) integration of artistic, especially visual, activities in both classroom and extracurricular activities, and more. Adhering to the age-related regularities of physiological and psychological child development, as well as the principles of art pedagogy and creativity pedagogy, the "Art curriculum standards: Compulsory education" of the PRC (2022) gradually introduce compulsory art courses, including music, visual arts, dance, drama (including opera), film and television (including digital media art) as integrated art courses. Additionally, they integrate art into other academic disciplines with the aim of fostering a comprehensive worldview, innovation, and creativity in young citizens.

Key words: art education, visual arts, integration, compulsory education, basic literacy, soft skills, People's Republic of China.